

5.

LÚDAS MATYI

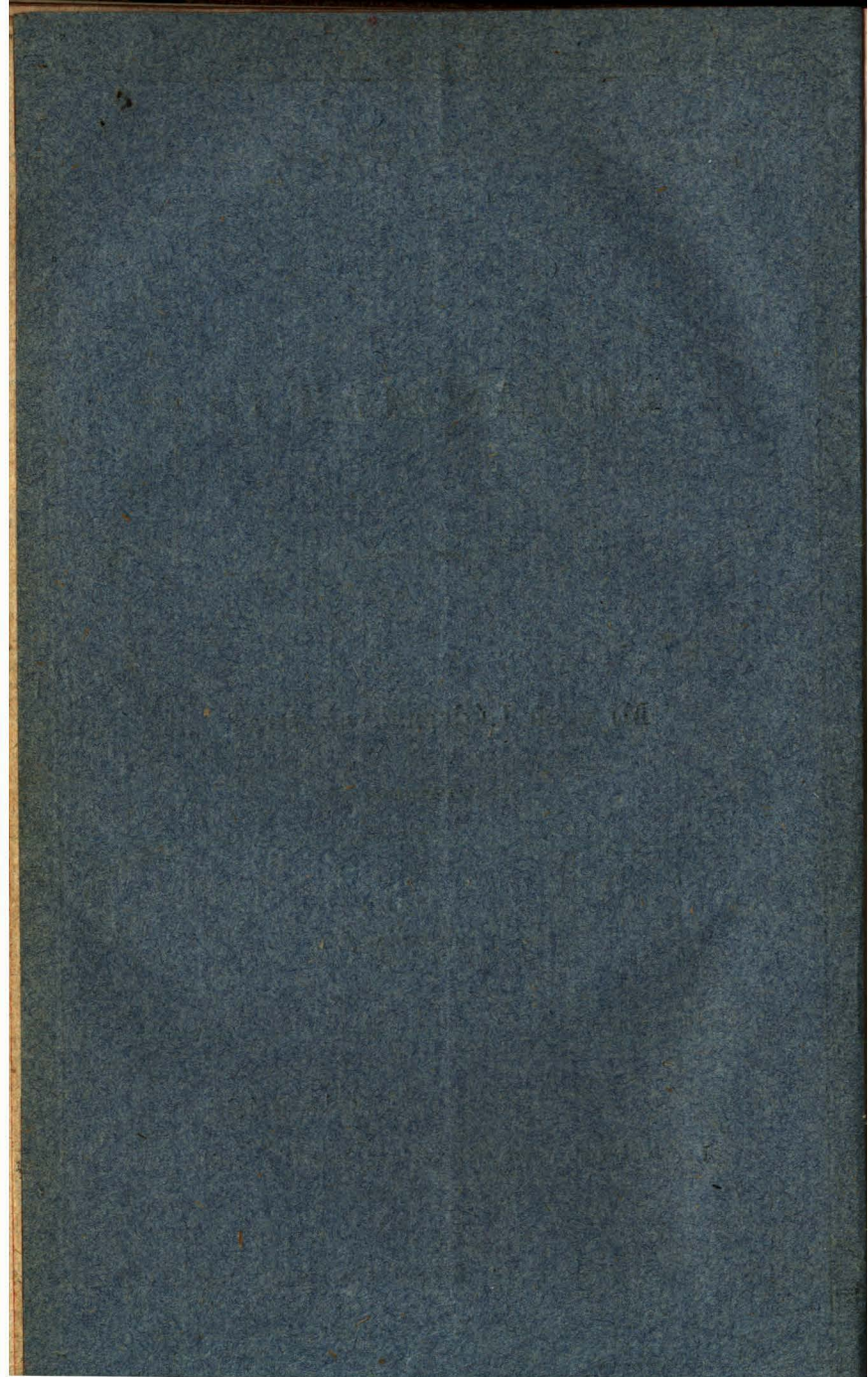

Mi ezen Lúdasnak az árra?

Ő biz az Apja'

Lelkének sem alább hármát, egy kurta forintnál.

L Ú D A S M A T Y I

E G Y

Eredeti Magyar Rege

Négy Levonásban.

PHARBUS

I Y T A M S A U I

101

Erebori Magyar Rego

Nagy Leveles

*Quamvis sublimes debent humiles metuere,
Vindicta docili quia patet solertiae.*

PHAEDRUS.

Jámbor Olvasó!

E munkátskának ki legyen Szerzője, ha kérded,
Nem tudom: a' bizonyos, hogy az én kezeimbe tsak így jött
Név nélkül; nekem egy Szomszédom hozta az Erdő —
Hátról, vagy honnan, hogy jó lessz rajta nevetni
Majd borozás Főzhenn. Igaz is: mert rajta nem egy két
Vidám estvéket tölténk; még Martzi Kanász is,
A' ki nagy Át se tanúlt soha, sokszor majd megütötte
A' guta, úgy röhögött: No ilyet soha Gazd' Uram, úgymond,
Még a' hetvenedik Nagy Apámnak lelke se hallott.
Be' furtsán perdül; pedig a' sor vige nem úgy megy
Mint a' nótában szokták. osztán meg akarki
Írta Uram! de gonosz tsontnak kell lenni, ugyantsak
Tudja mikip' szokták. Így ítelt Martzi tudatlan
Fővel; mások még több szépet láttak ezen kis
Munkában, de kivált, a' többek közt, nekem a' sok
Körmönfont magyaros szállás' formája, meg a' nagy
Könnyűség, elmés lelemény, természeti festés,
Mellyek ezen kisded munkát kedveltetik, egybe
Úgy megtetszettek, 's egyszersmind Döbrögi Úrnak
Példátlan példás megjobbúlása is egybe

Úgy szívemre hatott, hogy azonnal, mint Matyi, én is
Háromszor tettem fogadást, hogy közre - botsátom
A' fűrfangos eszű Lúdas Matyi tetteit, és már
Szükség, hogy szavamat telyesíttsem, mint magyar ember.
Ebből áll az egész dolog, a' mit mondani szükség
Vólt, legalább annak véltem. Most útra botsátom
A' Matyit, országot hadd mennjen látni; ne féljen
Döbrögi Úr, mert ő már többször nem veri ám meg.

Írtam ——— JOBBOTTHON —
egy kantsó Jankai mellett —

A' K i a d ó.

Lúdas Matyi.

Hajdann egy falubann, a' Nyirenn é , vagy az Erdő-
Háton , vagy hol esett , már most jól nem jut eszembe,
Már tsak elég a hogy egy faluban vólt egy öreg asszony.
Özvegy vólt, 's egy rossz fia vólt. E' munka fejébe
Nyáronn a' legyet a' szárán tsapkodta nap - estig;
Téleonn a' fűjtött házban nyujtozva heverte —
Át a' szentséges napot; a' vén Anyja eléggé
Zsémbelt rá; de akár a' száraz falra marokkal
Borsót hintett vólna, szitok, motsok, és a huritás
Annyit tett Matyinak. (Matyi volt neve a' sihedernek).
Ily tunya életet élt Matyi jó - darabig; hanem egyszer
Höltra elunta magát, országot látni szeretne.
Anyjának húsz szép annyánni libái valának
Egy vén gúnárral, 's egy pár öregetske tojóval;
Jókor költek azok, 's maga bajmolt véllek az Özvegy,
Hogy ha szerentsésenn, úgymond, fel tudja nevelni,
Majd egy kis télére valót árúlna belöllök. —
Arra kötötte magát Matyi, hogy bizná-meg az Anyja
Ötet, 's a' mi libák eladók, adná neki, majd ő
A' vásárra megyen velek, ott jó móddal eladja,

És fordít valamit rajtok, 's azt mondja hogy ő még,
 Hogy-ha ezen kapadozni talál, Kupetz is lehet, a' mely
 Mesterség sokakat felszült abbann az időben.
 Korhely! léhütő! majd a' vásárra, pokolba!
 Azt tudod úgye, hogy ott adnak valamit heverésért!
 Mit keresél az egész nyáronn is? jobb ha dologhoz
 Látsz itthonn. — az Anyó így 's így motskólta-le Mátyást.
 Ő pedig a' vásárra menést feltette magába,
 És addig 's addig, hogy csak rá vette az Annját.
 Ám no hiszen legyen úgy, úgymond, áldjon meg az Isten,
 Tsak valamit lendíts, mert héj! bűn ám a henyélés.
 Kedve derül Matyinak, szerez egy jó kézbéli fütököst,
 'S a' shtuból kivon egy pókháló-lepte tarisznyát,
 Mely vén Apjának soha sem szállott le nyakáról.
 Ebbe az Anyja rakott túrót, hájat, kenyeret, sőt,
 'S fokhagymát; az-alatt ő a' vén lúdatkát arrább
 Hessegeté, 's az eladni-való húszat kiszakasztván,
 Annjának minden jót kíván, 's ballag utánnok.
 A' vásár egy kis városba esett, ama híres
 Döbrögi Úr örökös jószágában. Ez az Úri
 Méltóság bőltsen vigyázott mind az adókra,
 Mind a' vásárlókra, bétset megszabta előre
 Mindennek, 's osztán ha talán kevesebbre találá
 Szabni akarki eme' vagy ama' jószágnak az árát;
 Vagy ha talán többön bátorkoda tartani: ő azt
 Elkönfiskáltatta, meg is büntette az árost.
 Hogy-ha pedig né tám más óltsón vett valamit meg,
 És neki megtetszett: tsak azért kivetette belőlle,
 Hogy fentartódjon fegyverrel nyert ősi jussa.
 A' mint Döbrögi Úr egyszer sétála alá 's fel,
 A' mi Matyink, és a' szép húsz liba tüne szemébe;
 Annnyival inkább, mert az Urat minden süvegelte,
 Tsak Matyinak volt fenn egyedül a' főre-valója.
 Kérdi az Úr: Ki ezen lúdatk gazdája? — Magam la!
 Így szólott nagy nyers-nyakason Matyi. — Ennye gazember!
 Nem tudod itt ki az Úr? majd emberségre tanítlak!
 Hol vagyon a' süvegéd? mi ezen lúdatknak az árra? —
 Bényomván süvegét, és megrázván katzagányját:
 Három márfás, úgymond, párját ilyen amoflyan! —
 Kéri az úr, szidván, fele árrán. — Ő biz az Apja'

Lelkének sem alább párját egy kurta forintnál.
Döbrögi int egyet páltzájával. Nosza három:
Fogd meg előterem; ők Matyit a' kastélyba tzbálják,
Lúdjaít elveszik, és a' két kapu közt hevenyébe

Első Levonás.

Ötvent vágnak rá, melyet lábtól süvegelve
Egy Ispány szamlált, és Döbrögi a' folyosóról
Fél-könyökön nézett. — Matyi tüstént hogy felereszték
Így szóllt Döbrögihez, szeme közzé nézve merően:
Én Uram a' fizetést köszönöm, 's ha az Isten erőt ad
'S életben megtart, majd megszolgálom; azért tsak
Rójjá fel a' jegyző-könyvébe, hogy el ne felejtse:
Háromszor veri ezt Kenden Lúdas Matyi vissza
Erre Matyit két zöld inges Hajdú lepofozta,
És mint egy ebet a' kastély kapuján kivetette.
Mig húzták vonták, még egyszer vissza kiáltott:
Osztán háromszor veri meg Lúdas Matyi Kendet!
Hogy már ott kint vólt, így szóllott a' sokasághoz:
Majd meglássátok, háromszor megyerem azt la!
Ezt minden neveté; de kivált a' Döbrögi Udvart
A' katzaj, és hahoták kitsiben hogy fel nem emelték.

Második Levonás.

A' mi Matyink könnyen lehet elgondolni, hogy Annya'
Háza felé képpel sem fordúlt; bűgva morogva
Elment földetlen földig, 's elvitte magával
A' bosszúállás' lelkének egész seregét is.
Hogy nagy tzéljához juthasson, pénzkeresésre
Adta magát. Jótskán heresett is, hol napi-számmal,
Hol szolgálattal; 's néhány nyelvekbe eléggé
Jártas lett, mert sok nagy városokat bebarangolt;
'S annyiba mennyibe sok mesterségnek kitanulta

A' tsinnyát-binnyát. Bizva' hát mind az eszéhen
 Mind erszénnyében: Hogy Döbrögi meg ne tsalódna
 Számot vethetnék is már egyszer vele, úgymond,
 Képe azolta nagyonn elváltozá nékt, azomba
 Döbrögi házánál már még tsak híre is elmúlt.
 Bátrann elmegy hát a' nyilt udvar' kapujáig,
 A' melynek küszöbén nem igen kedvére hevert vólt.
 Látja hogy a' füstös házak helylyébe azolta
 Ujjabb ízléssel készült palotát emelének,
 A' fala már fenn áll, fedeléhez is a' faragatlan
 Sok szép szállfák már néhány tsapatokba hevernek:
 Jól megyen a' dolog itt, úgymond, már semmi bajom sints.
 Elfordul onnan; veszen egy félkézheli bárdot,
 Zsebbeli ölméröt, 's plajbászt; egy írha-kötövel,
 És így vándorló Olasz - Áts formába jelen-meg
 Eljutván a' nagy kastélyhoz, mint ahoz értő,
 A' falnak szélét hosszát mérsékli szemével.
 Onnan vizsgáló képpel megyen a' farakáshoz,
 Olykor felfelnéz, 's a' fákat megmosolyogja,
 Tsóváltgatja fejét. Meglátja az Úr is az embert,
 'S arra felé sétál, mit akar, megkérdezi. Semmit,
 Úgymond, Méltóságos Uram! tsak ezen vala nitam,
 'S nem tárihattam-meg magamat, hogy bé ne tekintsek,
 Mert mesterségem. Látom hogy, akarki tsinalta,
 A' palotábann a' kömives-munka királyi.
 Bár már a' fedelét láthattam vólna! reménylem,
 E' díbdáb fákkal nem fogja az Úr bekeverni.
 Ezt, mond Döbrögi, egy Német Mester javasolta,
 És a' mérte-ki is. Jók, jók, úgymond Matyi, apróbb
 Házaknak, de nem ám kastélynak. Róma felé kell
 Forgani, hogy pompás fedelet láthasson az ember.
 Én Nagyságos Uram! láttam 's dolgoztam is egy-két
 Hertzegi munkákat; hanem ily fákkal lehetetlen
 Házaknál egyebet bégányolgatni. — Kirántja
 'Sebbeli mértékét. — megméri. — De kár, hogy öt ujjal
 Még nem hosszabbak; hanem én senkit se gyalázok,
 Sem magam ok nélkül a' más dolgába nem ártom.
 Menni akar; de az Úr megtartóztatja. — Barátom!
 Még nekem, úgymond, egy Attsal sints alkum. Az Úr hát

Járt az Olasz földön! — Tessék bémenni! — Ebédje
Volt é már ma? — Ha munkám meg fog tetszeni, nem fog
Nállamnál jobb, és nemesebb Gazdára találni.
Elmosolyodja magát Matyi, és ditséri az Úrnak
Építésbeli izlését, sajnálja, hogy itten
Tám fák sem lesznek fedelekhez meglehetősek.
Óh! a' földön sints, mond Döbrögi, olly vadon erdő,
Melly az övénél jobb, 's szebb fákat tudna mutatni.
Látni szeretné azt Matyi. — Döbrögi pontba parantsol,
Fogjanak egy hintóba. — Szakáts tálaljon azomba.
Mig bémennének, Matyi mondja, hogy arra való fák
Hogy-ha találtának, jó volna talám kijegyezni,
Sőt tám egy úttal vágatni is. — Egybe az Ispányt
Szóllitják, — az ebéd készen, — jól laknak, — a hintó
Ott terem, — egy pillantat alatt kin vagynak az erdőn.
A' baltások is ott vagynak már. Járja az Úrral
A' roppant tölgyest Matyi, és vizsgálja, ha szép fát
Sejtmeg. Már minden munkást elrendelete széllyel;
Még egy ollyan fát nem lél a' millyet akarna.
Bellyebb mennek hát, vizsgálódnak. — Matyi egyszer
Mondja, hogy ő már lát; egy nagy sűrűbe betsalja
Döbrögít. E' jó lessz, kár hogy nints egy öles, úgymond,
Döbrögi nem hiszi, és által próbálja ölelni.
Akkor megkapyán Matyi bátran két keze szárát
Egy gússal, inelly már készen volt, össze szorítja.
Nem vagyok én, Uram! Ats, hanem a' Lúdas Matyi, úgymond,
Kit Kend megtsapatott, és el rablotta libáit,
'S meg mondá, hogy majd háromszor megveri Kendet.
E' most hát első. Vág egy jó tölgyfa suhángot,
'S azzal búbjától talpig meghánnya keményen.
Döbrögi hasztalanul hánykódott, mert famohával
A' száját jól bétömködté, azomba az erdő
Rengett a' szörnyű ropogástól, 's a' rohanó fák
Vad morgásaitól. — Mátyás az Urat megagyalyván,
És a' lúd' árrát a' 'sebjéből kikeresvén,
Törli szemét száját, és a' sűrűbe elillant. —
Már minden fejszés munkája után heverészett,
Már jobbára le döntve hevert a' tziimeres erdő'
Legszebb része; menő félen már a' nap; az ember

Bárha doldogtalan is, de az átsorgásra reá un:
 Még sem jön sem az Úr, sem az Áts. Végtere az Ispány
 Nem veszi a' dólgot tréfának, hoppogat; erre
 Hoppant-vissza odább meg odább a' rengeteg erdő;
 Halgatnak; de tsak a' szomorú bagjok' huhogási
 Osztogaták a' nagy tsendességet szakaszokra.
 Többen kurjantnak; figyelem van utánna; sohonna
 Egy kukk hang sem jó. Már most megszeppen az Ispány,
 Széllvelrendeli a' baltásságot, hogy az erdő
 Hajtsák meg, mert már bajnak kell lenni, akarhogy.
 A' mint egynéhány hajtók a' völgyet elérik,
 Hallanak egy olyan horkantást, mint mikor a' kant
 Megdöfik a' szívéen, 's a' sebje miatt legutólszor
 Elszusszantja magát. Megdobban az ijjedezésre
 Rákapatott Jobbágy, hátrál, 's ordítja az Ispányt.
 Ott terem az, 's félénk népét biztatja, lemégyen
 Oldalvást a' völgyre velek. — Mit látnak! — az Isten
 Mentse az illyentől még a' jó Krimi Tatárt is!
 Egy fához gúsolva Urok, 's a' szája betömve,
 'S a' selyem öltözetek szét vagynak rajta feselve.
 A' gúst elvágják, és szájából kifeszítik
 A' mohot. A' rémült Ispány instálja alássan
 Hogy mi pogány gyilkos bánt illy szörnyű iszonyúan
 Ő Nagyságával? — Felelet helyébe aludt vér
 Ömlött Döbrögiből. Sok tsuklás közbe sokára
 Úgy nyöghette - ki, hogy Lúdas Matyi meggyilkolta.
 Egyik Jobbágy a' másiknak kurta gubáját
 Megrántá, más a' mellette valót könyökével
 Titkonn illenté, mig Döbrögi sírva könyörgött:
 Óh fiaim vigyetek szaporán, mert meghalok, úgymond.
 Ekkor ölkbe vevék ezek a' jó emberek, és el-
 Vitték a' kotsihoz; mások famohát szedegettek,
 És derekának lágy fekvést puhogattak; az egyik
 Szúrit tette alá, másik ráadta gubáját.
 Hogy haza tzaamogtak vele a' lovak, egy banya két pint
 Szappanos égett bort kent széllvel rajta. Az Udvar
 Egy kis mákszemnyit sem aludt; minden köhenésen
 Őt hat férjfi tseléd, és szint' ugyanannyi fejer nép
 Útköze egymáshoz; nagy volt, egy szóval, a' hü - hó.

Harmadik Levonás.

Hát Matyi hol jár most? Vátig keresik, de az éjnek
 Jó óltalma alatt hamar általment a határon,
 És már uj módon gondolkozik a' mi Urunknak
 Második izbeli megpüföléséről. Mikor elsőbb
 Vándorlott, egy vén Doktornál egy darab izig
 Szolgált vólt hajdann; az öreg valamely Regementnél
 Feltser vólt; minthogy hiven szolgált, reménylé
 Most is, hogy tán majd jó szívvél látja. El is ment,
 Még életbe lelé, hozzá beszélőde Inasnak
 Olly feltétellel, hogy az esmeretes nyavalyáknak
 Tzifra nevére, haszonvehető füvekre, porokra,
 Érvágó', krisztély', köppöly', lántzéta', borotva',
 'S más Borbélyszerszám' hasznára, sebekre való szer'
 Fördök', párgolatok' készítésére, kenőtsre
 Oktatná ötet, 's adná oda néki ruháját,
 Ótska parókáját, spádéját, és paripáját.
 Ígért zálogot is hogy hágy Skorbuntzius Úrnál
 A' paripáért, és a' Doktori gála ruháért;
 E' mellett az egész nyáron szolgálja - el ingyen.
 Rá állott az Öreg. — Feje jó vólt a' mi Matyinknak,
 'S egy két hét tsak alig tölt el bele, hogy hihetetlen
 Készséggel kitudott görögül sok száz nyavalyákat
 Mondani, mellyek azon században módiba vóltak,
 'S orvoslásoknak módját is; tudta viselni
 Doktori módra magát, 's illett a' tászli-paróka,
 És a' koszperd rá. Az öreg Skorbuntzius Úrtól
 Bútsút vesz hát, és egyenest nek' ereszti Fakóját
 Döbrögi Úr Kastélyra felé. — Még Döbrögi szintén
 Lábra sem állott, még meg sem szabadult az előbbi
 Megpüfölés szedres daganatjaitól: ehol ujra
 Látogatásra megyen hozzá Lúdas Matyi szörnyű
 Ígérete szerént. Hijjába keríti magátbe
 Lántsás és puzdrás Hajdúkkal, mert lehetetlen
 A' bosszúálló Lúdas Matyitúl menekedni.

A' végső faluban Matyi egy vezetőt fogadott meg
 Hogy színt adhasson szándékának. Mikor osztán
 Döbrögi Úr' falujába jutott, tüstént Kalauzt kért.
 Mert ő, úgymond, mostan futva megy a' Generálist
 Meggyógyítani, kit a' ló összetiport. Nosza rögtön
 Földes-Uráho' fut a' Biró, bejelenti, hogy itt egy
 Német Feltser van; mert akkor Döbrögi fűhöz
 Nához kapkoda, és a' kit tsak ajánlani tudtak,
 Bárha kerékgyártó, lóorvos, marhakuruśló
 Vólt is, felviteté, és meghalgatta tanátsát.
 Kéri tehát ezt a' Doktort is, hogy ha az Istent
 Féli, tekintse az ő nyomorúságát, 's legalább egy
 Pillantást szánjon megnézésére; jutalmat
 Várákozása felett ígér neki, és kotsijában
 Küldi el a' Generál' szállásáig. Matyi Gazda
 Egy darabig vonogatta magát, végtére az egymást-
 Éró sok posták elvitték tsak nem erővel.
 [Bárha nem említném, lehet elgondolni tsak úgy is,
 Hogy Matyi a' képét okosan bé tudta vakolni,
 És különös módom elváltoztatni beszédét]
 Döbrögi, a' kinek a' testén némely daganatja
 Oszlani még nem akart, és többnyire ágyba hevert még,
 Majd kiszökött szedres kék bőréből örömeben
 Hogy vélt Orvossát meglátá; kéri az égre
 Földre, hogy ily nyomorúlt sorsán, ha lehetne, segítsen.
 Megvisgálja azért Matyi, és szörnyű nyavalyákat
 Érez megromlott vérében; hogy-ha azonnal
 Fördő nem készül, és köppöly, még ma bizonyyal
 A' szívére megyen, 's ekkor vállát emelité.
 Kéri az Úr minden szentekre, hogy a' mit az Isten
 Értésére adott, rendeljen. Doktori képpel
 És gonddal Matyi egy asztal' szélére könyöklött.
 Fördőviz szaporánn, úgymond, és füvek! Ezeknek
 Elszámálja külön neveket; száz erdei, réti
 Dudvák voltak ezek. — Nosza Ispány, Szólga, Porozló,
 Hajdú, Kukta, Szakáts, Kertész, Szoba-'s Konyhaleányok
 Béres, Strása, Kotsis, Fellajtár, Bába, Favágó,
 Egy szóval minden valamellyik elől vagy utól vólt,
 Fusson az Udvarból a' rétre, ligetre, tserére;

Addig az üstbe elég vizet, és hadd égjen alatta.
 A' nép mind kirohant. Matyi megvizsgálja az Úrnak
 Vakszemeit, kendőt vesz elő, addig simogatja
 A' két szárnyával, hogy száját befedi, akkor
 Megköti hátul a' tarkójánál: Uram! úgymond,
 Nem Feltser vagyok én, hanem a' Lúdas Matyi, kit Kend
 Meg veretett, 's lúdját elvette; de hasztalan a' szót
 Nem szaporítom, elég, hogy most másodszer adom-meg
 A' mit meg mondtam; főképpen Kend hogy a' hosszas
 Várakozásba magát ne gyötörje sokára, tsak essünk
 Által rajta. Ha még nekem a' jó Isten erőt ad,
 Harmadszor se fogok majd késni. Elöveszi ekkor
 Döbrögit, és a' vert testét megdöngeti rútul.
 Akkor az ágyföből a' pénz külsát kikeresvén
 A' lúd' árrát, és költségemet elveszem, úgymond.
 Azzal bútsút vesz, kimegy, a' paripára felugrik,
 'S illa berek: — Haza jő a' füves tsorda rakottan
 Bészalad a' Szobályány, meglátja az Ur tsuda képét,
 Elsikkantja magát, kimegy, össze-rikoltja az Udvar.
 Egyik kérdi, mi baj? — másik, hogy hol van az Orvos?
 Kultsólják kezeket, tanakodnak, hogy ki az ördög
 Fojtá-bé ismét száját Nagyságos Uroknak.
 Öldjük-meg szaporán. — A' felhólt Döbrögi ekkor
 Már tsak alig szuszogott, és minden pontba elájúlt,
 Tsak lassan nyöghette-ki, hogy Lúdas Matyi volt az,
 És hogy agyon kinzá. Mind lóra kap a' ki tsak ülhet,
 'S kergetik a' Matyi hült nyomait, de haszontalan, ő már
 Tudj' Isten hol járt; — bizonyos legalább, hogy örömmel
 És jó kedvvel tért ő meg Skorhuntsius Úrhoz.

Negyedik Levonás.

Már most ám igazán rosszul volt Döbrögi, rendes
 Orvosokat hozatott, 's kurrenst küldöttek az Ország'
 Minden részéhez Lúdas Matyi elfogatása
 Végett; tsak hogy az ő képét igazán leiratni
 Nem lehetett; minthogy mindég más színbe jelentmeg.

Tsak neve volt neki hát kijelentve. (Hogy e' bizonyosan
 Megtörtént, 's hogy az ő neve ezzel rettenetes lett,
 Megláthatni Hazánk' törvényeiből, hol az olyan
 Rossz úton járó kutyafog, mint a' mi Matyink volt,
 Lúdasnak neveződik; e hát nem holmi hazugság).
 Nem jött kézre Matyink, melly a' mi Urunknak eléggé
 Bokrosította baját, és már egy izbe reménység
 Sem volt éltehez; hanem a' bölts Orvosok által
 A' jó természet nyavalyáján végre erőt vett,
 És addig 's addig, keze szennyét tsak kiheverte
 A' Lúdas Matyinak; hanem a' neve annyira fészket
 Vert szívébe, hogy a' falu' lúdját mind leölette,
 Mert mihelyest tsak lúdtollat látott is elájult.
 Még a' Lúdi Magistert is ki akarta tsapatni
 A' jószágából; de ez azt igérete, hogy inkább
 Rektornak hivatja magát, 's minden követőt;
 Még említni se volt szabad a' Papjának előtte.
 Hús lántsást tsak azért tartott, hogy tize nap estig,
 Tize viszont éjjel strásáljon neki az udvar'
 Környékén; hozzá közelíteni akarki fiának
 Nem lehetett, ha tsak úgy, hogy már rég esmeretes volt.
 Ezt Matyi mind jól tudta; mivel jó kémjei voltak.
 Tudta hogy a' faluból ha kimegy, hintója körül is
 Mindég tiz lántsás lovagol; de haszontalan, ő azt
 Háromszor fogadá hogy megveri Döbrögit, annak,
 Bárha török szakad is, tsak meg kell lenni akarhogy.
 Országos vásár esik egykor Döbrögi Úrnak
 Városkájában. Matyi ott, mint más igaz ember,
 Megjelenik paripán, 's a' lóvásárba alá 's fel
 Járkálván, meglát egy szép lovat egy sihedernél,
 Kérdezi hogy mi az árra? — Uram tsak száz arany, úgymond.
 Hogy lehet ez? Kérdé Matyi, Tzimbora! úgy komázol?
 Öt lovat is veszek én annyin, tán szebbet is annál.
 Úgyde Uram! felel a' siheder, jó nagy Magyarország,
 És még is kihagyom mindjárt vájatni atzállal
 Mind a' két szememet, ha tsak egy ló hág is elébe.
 Én úgy a' lovadat megvenném, mond Matyi, hogy ha
 Megbizonyitnád azt; pedig így meg nem veszi senki.
 Int neki, félre megyen vele: Nézd ottan lakik egy úr,

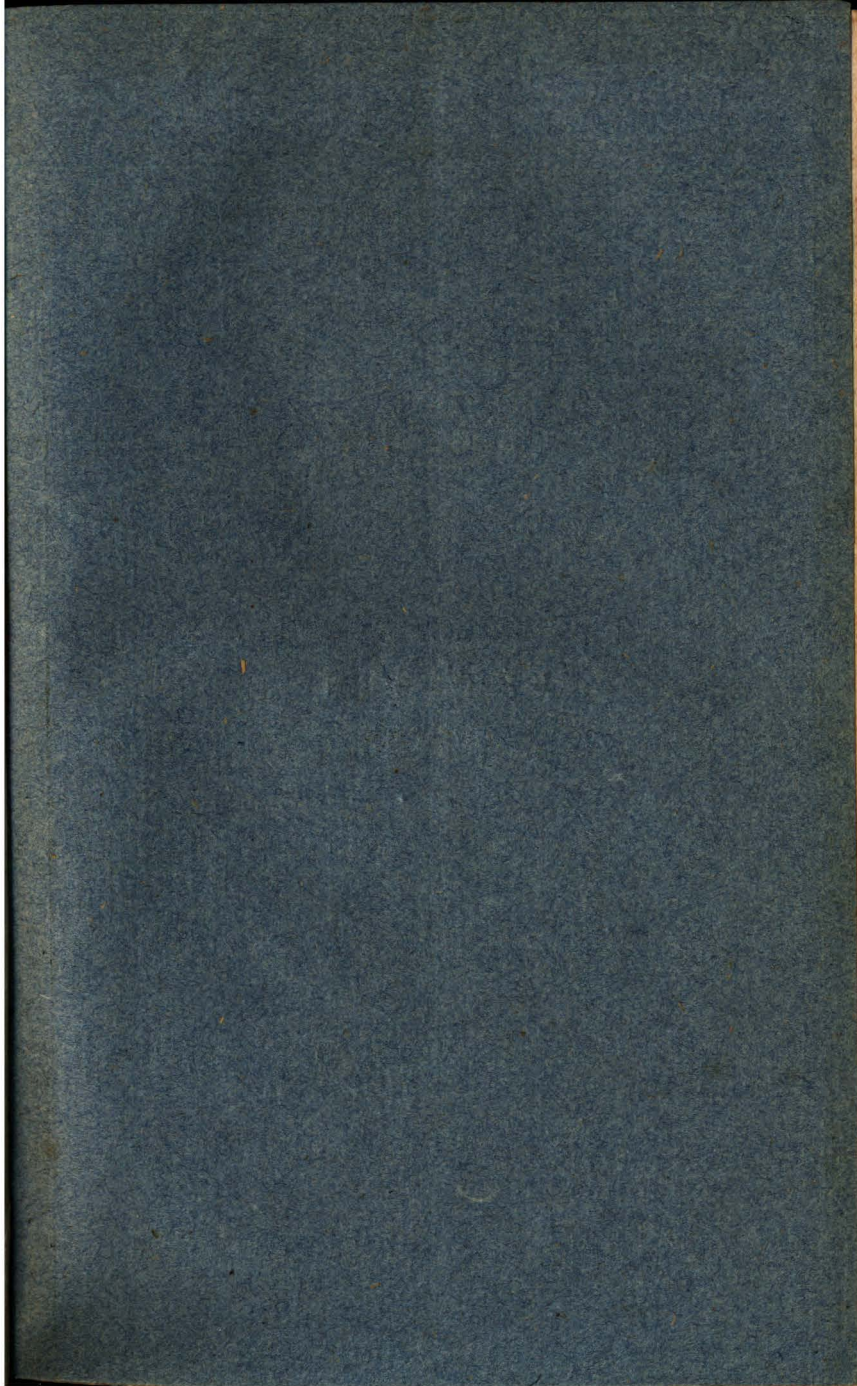

A' Lúdas Matyi név szörnyü félelmes előtte,
 Tán hallottad is azt? majd erre megyen kotsikázni,
 Tíz lántsás katonák lovagolnak hintaja mellett.
 Majd ha az erdőnél jönnek, nyargalj oda, 's mondjad
 Szembe az Úrnak, hogy te vagy a' Lúdas Matyi, osztán
 Kotródjám, mert száz lelked lessz, még is az ördög
 Elvisz Etsém! ha azok megtsípnek; hogy ha nem, úgy én
 Megveszem a' lovadat, majd meglelsz engemet itt 's itt.
 Tíz aranyot feladok felpénzül, hogy bizonyos légy.
 Tetszett a' tüzről pattant sihedernek az alku,
 És nehezen lesi azt, hogy már mikor indul az Úr ki.
 Egyszer lárma esik, rivogatják félre az embert,
 Döbrögi jó hintón, útjából félre vonódik
 Minden igaz lélek: Peseg a' vér a' sihederben,
 És tsak alig, tsak alig várhatja, hogy a' kerek erdőt
 Érték; egyszeriben mint a' nyíl utánnok ereszti
 Tátossát: Lassan, lassan Uraim! kiabálja,
 Mellé szöktet a hintónak: Tudod é Uram, úgymond,
 Hogy ki vagyok? Tudd meg, Lúdas Matyi én vagyok. Uttzu —
 Rajta Legény! ordítja az Úr. — Egyszerre utánna
 Mind a' tíz lántsás; de mi haszna nyomába se hágnak.
 Fogdki Kotsis! nyerges lovadat, mond Döbrögi, jobb ez
 Mind a' tizenél: mondjad két száz arany, a' ki
 Elfoghatja. — Az Úr talponn áll a' kotsijában
 És kíváncsi szemét düjjesztve mereszti utánnok,
 Hogy fogják már el Matyit. Ő pedig a' kerek erdő
 Sarkánál elbúva fülelt, 's látván, hogy az Úr már
 Tsak maga van, kilopódzott, és megrántja ruháját:
 Mit bámúl az Uran? nem fogjuk azt ma el, úgy mond,
 Osztán nem Lúdas Matyi az, hanem én vagyók a' kit
 Megveretett Kelmed, 's lúdját elvette erővel.
 Döbrögít a' menykö ha azon nyomban megütötte
 Vólna, talám sokkal könnyebb lett vólna szegénynek.
 Egybe elájúlttan fordult lefelé kotsijából.
 Ott Matyi szánakozás nélkül megverte utólszor,
 'S erszényét a' lúd' árrába megint kiüritvén,
 Mondja: ne féljen az Úr már többször nem verem ám meg.
 Azzal lóra kapott, 's elment dolgára örökre.
 A' tizenegy Lovasok nagy későn vissza kerültek,

Vert lovaik tsak alig húzván fáradt inokat már
 Megsákolt Urok is, kit elérkezvén kotsijában
 Bádjattan leltek. Mondják neki, hogy lehetetlen
 Vólt béérni Matyit. Nem is a' vólt, Döbrögi mondja,
 A' négyelni-váló, megvert már újra. — Az Isten
 Így bánik, 's bánjon valamennyi kegyetlen Urakkal!
 Ezt mondván, megtért a' kastélyába, 's azonnal
 Elküldötte a' hús- lántsást, nyájas kegyelemmel
 Kivánván ezután az erőszaktételek ellen
 Oltalmazni magát, törvénytelenül soha többé
 Senkit nem bántott, és jól végezte el éltét.

BÉTSBEN

1815.